

diskutera kungamakt globalt över 5 000 år. Emellanåt behandlar dock Petersson sina källor och förlagor på ett problematiskt och svårförklarligt sätt som bjuder in till missuppfattningar. I en övervägande positiv beskrivning av kejsarinnan Cixi skriver Petersson att han "läser i källorna" men enligt hänvisningarna i slutet av boken är det inte källor utan sentida biografier som författaren läst och byggt sina tolkningar på (s. 69, 369). Än mer problematiskt är det när referenser saknas. Petersson för ett något långsökt resonemang om hur kungar anammar en symbolik av livets träd och "klär bokstavligen talat ut sig till träd med en krona" (s. 328). Trädets symbolik hade kunnat exemplifieras genom genealogi, men författaren pekar i stället på att Narmer, avbildad på en spira, förvandlas till livets träd. Om boken haft bilder på spiran hade nog få läsare hållit med om att härskaren antar en symbolisk form av ett träd. Som stöd för sin tes anför Peterson även att det kinesiska ordet *guan* betyder både kungakrona och trädkrona men inga referenser ges och det förefaller vara en etymologisk feltolkning enligt *A Student's Dictionary of Classical and Medieval Chinese* (online-version, senast uppdaterad 2018). Vidare saknas källhänvisningar när Petersson skriver: "I Kina avbildas livets träd med Fågel Fenix och en drake, som även det är en symbol för odödlighet." (s. 326) En snabbsökning visar att passagen är hämtad från Wikipedias artikel "Tree of Life", från ett avsnitt som saknar referenser.

Petersson pekar i sin bok på kungamaktens komplexa mekanismer men ett svulstigt språk och en rörig framställning med många *cliffhangers* skapar otydlighet snarare än djupare förståelse. Boken rör sig förvisso mellan olika genrer och läsare som inte funderat närmare kring kungamakt kan säkert hitta tankeväckande resonemang i Peterssons bok. Dessvärre riskerar de även att få med sig tolkningar som inte är särskilt välunderbyggda.

Örebro universitet

ALEXANDER ISACSSON

Stig Welinder, *Den förtvivlade hästen på Bråvalla hed* (Lund: Ekström & Garay 2020). 162 s.

Bråvallaslaget räknas inte längre som en historisk händelse. Det hindrar inte att en så spännande historia bör berättas. Det är just det som är poängen när Stig Welinder tar sig an slaget. Och Welinder borde veta hur detta kan göras elegant. Han har länge verkat som arkeolog och han är en välpublicerad forskare. Utanför det arkeologiska fältet är han troligtvis mest känd som författare till det första bandet i Norstedts stora satsning: *Sveriges historia* 13 000

f.Kr.–600 e.Kr. (Stockholm: Norstedts 2009). Där bevisade Welinder att han är väl införstådd med att det förflutna tolkas och att historien därmed är föränderlig. Han visade också att han kan skriva väl, och att han förmår att problematisera lagom mycket för en intresserad allmänhet.

Förväntningarna är därför högt ställda när Welinder nu kommer med en liten bok om Bråvallaslaget. För den som inte minns vad slaget handlade om ska det ha initierats av Harald Hildetand. Han var gammal, och ville hellre dö på slagfältet än av ålderdom. Den som utmanades var Sigurd Ring, och upp mot 200 000 män och kvinnor ska ha drabbat samman någon gång under 700-talet, eventuellt på Bråvalla hed i Småland, eller kanske nära Bråvalla i Östergötland, eller någon helt annanstans. Guden Oden såg till att Harald verkligen slutade sina dagar i strid. Möjligen, eventuellt, måhända, kanske – det tillhör den moderna historieskrivningen att vara försiktig med utsagor om äldre historia. Det finns visserligen beskrivningar av Bråvalla slag, men de äldsta skrifterna är tidigast från 1200-talet. I 18 korta kapitel går Welinder igenom vad som har sagts om slaget och de som slogs, vilka alternativ som har presenterats kring var slagfältet kan ha varit beläget, och hur det kommer sig att berättelsen har försvunnit ur historieskrivningen idag.

Anmälnaren önskar verkligen att Welinder skulle ha lyckats med att skriva en lärd, läsvänlig och underhållande text. Bråvallaslaget finns visserligen med som en röd tråd i boken, men tyvärr har författaren en ovana att hamna på villovägar. Vi får veta allt och inget, såsom att Nils Lovén var kyrkoherde i Lund på 1840-talet (s. 7), att pojkar kan kissa stående (s. 10), att man inte hade mobiltelefoner på 700-talet (s. 11). Att i en prolog koppla slaget till en nutida företeelse som Bråvallafestivalen är ett trevligt grepp. När spridda notiser av detta slag sedan fortsätter genom hela boken stör det läsningen. Vi får veta att det har funnits många danska kungar med namnen Christian och Fredrik (s. 18), att Karl XII aldrig blev helgonförklarad (s. 18), att Kapten Krok är en fantasifigur (s. 41). Det glimtar till ibland, och läsaren tror att Welinder äntligen ska dra nytta av sitt stora kunnande. Var har man hittat spjutspetsar och skelett? Hur tolkar arkeologer skillnader i begravningssätt? Men han överger snabbt dessa frågor och återgår till nonsens som att Sankt Sebastian minsann sköts med många pilar (s. 121).

Vid första ögonkastet ser detta ut som en populärhistorisk bok. Det finns en litteraturförteckning och en notapparat som indikerar populärvetenskap, där syftet är att förmedla kunskap på ett lite lättsammare sätt. Dessa förväntningar infrías inte. Detta är inte populärvetenskap. Det är inte särskilt bildande. Det är inte heller skrivet njutbart eller underhållande. Att planlöst leta på nätet efter roliga små notiser om toaletterna på Bråvallafestivalen kräver ingen högre grad av bildning. Bokens svaghet ligger nog främst i att den inte tillhör en tydlig genre. Referenssystemet finns inte

för att stödja ett argument eller ens som en service för vidare läsning vilket man skulle kunna förvänta sig i en populärhistorisk text. De tämligen slarvigt hanterade referenserna visar varifrån Welinder hämtat information, främst från diverse internetsidor av varierande längd och kvalitet, eller korta notiser i uppslagsverk. Om uppslagsverken skrivits i början av 1900-talet eller 2000-talet tycks ha mindre betydelse. Han bygger på forskare verk-samma under första halvan av 1900-talet, som arkeologerna Arthur Nordén och Birger Nerman eller religionshistorikern Åke Ohlmarks. Men även mer samtida amatörforskare som Göran och Gunnel Liljenroth figurerar. Eftersom källredovisningar saknas tappar således Welinder bort en viktig fråga om varför en del fortsätter att undersöka det som professionella historiker och arkeologer inte längre arbetar med. Kanske hade anmärkningen sett an-norlunda ut om Welinder hade skrivit en blogg med betraktelser i stället för en tryckt bok med dess krav på en början, en mitt och ett slut. Visserligen behöver även en bloggförfattare fundera över sådant som målgrupp, men då hade noterna känts mer naturliga för den som genast vill klicka sig vidare och läsa om kinesiska muren, och läsaren hade troligen uppskattat återkommande korta exposéer med en tematik löst knuten till Bråvalla mer. Att en händelse inte är historiskt säkerställd är ingen anledning att inte berätta om den. Men har man intresse för nordisk fornhistoria så finns det roligare och mer välskrivna böcker att läsa, till exempel någon av de äldre informatörer som Welinder själv nyttjar.

Har då boken inga positiva sidor? Jo, den är kort. Kanske till och med för kort. Om man inte redan vet att kamp är ett ålderdomligt ord för häst så kan man helt missa poängen med varför pällen var så förtvivlad. Det förtäljer nämligen inte historien.

Lunds universitet

ANNA WALLETTÉ

Klaus Düwel, Robert Nedoma & Sigmund Oehrl, *Die südgermanischen Runenschriften* (Berlin/Boston: De Gruyter 2020). 2 vol., 1 331 s.

År 1821 publicerades den tyske språkforskaren Wilhelm Grimms bok *Ueber deutsche Runen*, där han ville leda i bevis att runskriften inte bara hade använts i Norden utan att den också hade varit i bruk på tyskt område. Vid denna tid hade dock inte en enda runinskrift påträffats inom området och han byggde därför på litterära källor i kombination med runalfabet som fanns upptecknade i manuskript. Det skulle dröja ända till 1865 innan de första runorna på kontinentalgermanskt område upptäcktes och då på en